

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'Amical de Mauthausen

i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 · Cap on van Europa i el món?
- 2 · El CIM enfront les actuacions del Memorial del camp
 - Denúncia d'intrusió de joves d'AfD a Sachsenhausen.
- 3 · Declaració de Klagenfurt.
 - Ni Valle, ni Almudena.
- 4 · **COL-LABORACIONS.**
 - Viatge a Eslovènia i Zagreb. Paisatges i memòria.
- 6 · Pascual Facundo Famada.
- 7 · **INFORMACIONS.**
 - Objectes de deportats.
 - Atac al monument de Camargo.
 - Llei de memòria democràtica d'Aragó.
- 8 · *Cántabros en los campos de exterminio*
 - Premi al projecte Manresa-Mauthausen.
 - Conveni ajuntament de Lleida.
 - Barcelona retirarà medalla a Franco.
- 9 · L'Amical de França a Bretstein.
 - Congrés a Lleida.
- 10 · Terrassa commemora 40 anys de l'Amical.
 - Torneig de futbol Saturnino Navazo.
 - IV Trobada d'ajuntaments de la Xarxa.
- 11 · Premi Montserrat Roig
 - I Trobada d'alumnes de la Xarxa al País Valencià.
- 12 · Mauthausen. "La voz de mi abuelo."
 - "Comiendo con palabras".
 - Commemoracions i homenatges.
- **ACTIVITATS I EXPOSICIONS.**
- 14 · Homenatge a socis/as més antics.
 - Assemblea de socis.
- 15 · Feliç Any Nou.
- 16 · Recordem a...
 - Agraïments.

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis.

Sils, 1 baixos – 08002 Barcelona
Tel. 93 302 75 94

e-mail: info@amical-mauthausen.org

REDACCIÓ: Rosa Toran i Josep San Martín.

MAQUETACIÓ: Josep San Martín.

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoriza la reproducció de fragments citant la procedència.

Cap on van Europa i el món?

L'ascens de l'extrema dreta que hem anat denunciat en els darrers números del butlletí, ha arribat també a Espanya, després dels resultats de les eleccions al parlament andalús. Molts països d'Europa ja tenen ultradretans als seus governs i potser no trigarem a tenir-los en els nostres. Ho vèiem venir? Hem atès les lliçons de la història? S'havien guarit les ferides del passat? Potser consideràvem aquests enemics de la llibertat i la democràcia com una minoria insensata o com un fenomen passatger, quan el seu objectiu era formar part de governs i parlaments per denigrar la memòria i acabar amb els avenços aconseguits després de dècades de lluita. L'arribada al poder de Donald Trump en l'estat més poderós del món ho anunciava i han seguit Àustria, Itàlia, Brasil... i ara Espanya, amb les seves crides insolidàries davant la frustració i els efectes de la globalització que pateixen les classes populars.

Ens trobem davant un autèntic desafiament dels neofeixismes, que posen en greu risc l'esdevenidor de les democràcies. Des del nostre compromís, ens pertoqueu denúncies immediates i combats amb accions conjuntes i internacionals, des dels Comitès internacionals, la FIR o la FNDIRP. El revisionisme de la història està arribant a l'extrem de denigrar la lluita antifeixista i a enaltir els col·laboracionismes durant la 2ª Guerra Mundial. Les agressions a la memòria dels camps ho són per motius ideològics, perquè alliberar-se del passat pot ser una contribució a les polítiques del present. I ara, més que mai,

cal la unió fraternal entre l'Amical de França i la nostra. Ens complau que en el seu darrer butlletí (Mauthausen núm. 354, octubre 2018) hagin publicat un extracte del discurs de Víctor Alonso Rocafort, coordinador d'IU al Congrés de diputats, després del viatge que compartí amb nosaltres a Mauthausen, el darrer més de maig, i que connecta amb les nostres inquietuds:

"En el curs d'aquest viatge he compres perquè les associacions de deportats i deportades adopten el concepte d'amistat per a les seves Amicals. "no ploro per mi, sinó pels amics que he deixat allà baix" explicava un supervivent ancià a Roig, tot sanglotant, inconsolable a la vista d'una vella carta escrita a llapis després de l'alliberament. L'amistat era revolucionària enfront l'esperit del camp. I això encara pren més sentit després que constatem el ressorgiment de les confraries nacionalistes a Àustria, les de la sang i la terra que cantaven els nazis. Per això, es important que les nostres delegacions surtin barrejades després de l'homenatge a Mauthausen, un combat comú ens uneix.

El darrer 5 de maig, un ministre d'extrema dreta ha tancat per primera vegada l'accés a l'escala de Mauthausen. Ha gosat fer-ho en un context que li es favorable al seu país i al continent. L'extrema dreta obté de nou el vot i la passiva complicitat de milions d'europeus. Es tracta dels refugiats indesitjables, se'ls maltracta a tot Europa. Què farem quan se'ns tanqui el camp? Els Estats s'uniran per dir que estem davant d'un camp internacional? O els deixaran fer? Tindrem temps per aconseguir-ho o serà massa tard? Hi ha ur-

gència per una política comuna europea antifeixista, un projecte que porta la idea d'una altra Europa, basada en els valors que aniquilen les fortaleces de Schengen, amb principis oposats als del camp, als de la concentració i exterminació dels apàtrides, gitanos, jueus i dissidents.

Es urgent recordar-se de Mauthausen per dur a terme polítiques de memòria, de solidaritat internacionalista i d'amistat. Com van jurar el 16 de maig de 1945 els comitès nacionals dels detinguts del camp, es tracta de lluitar per un nou món, just i lliure”.

El Comitè Internacional de Mauthausen enfrent les actuacions del Memorial del camp

En la recent reunió de treball del CIM a Amsterdam, el 13 d'octubre de 2018, es va analitzar la informació de la Sra. Barbara Glück, directora del Memorial, sobre el tancament de l'escala de la mort, el tancament de l'accés als monuments nacionals, la construcció d'una torre de formigó per allotjar un ascensor al pati de garatges i la seqüència dels processos de decisió de tot plegat.

Aquestes informacions van motivar que el dia 16 d'oc-

que demostra la importància de ser particularment sensibles per no excloure o discriminar aquestes persones. Però no podem acceptar el fet que aquesta torre de formigó estigui construïda en el lloc que figura en el patrimoni del Memorial de Mauthausen, que és únic a tot Europa, sense cap informació o diàleg previ amb les associacions de víctimes.

L'entrada principal al camp de concentració sempre ha estat accessible sense cap obstacle a través de l'antiga carretera del camp, encara que sigui un camí una mica més llarg. Considerem que amb aquesta construcció es viola la dignitat del lloc i de les associacions de víctimes.

Estem segurs que hagués estat perfectament possible

trobar altres solucions diferents, millors i més sensibles per construir un ascensor d'aquest tipus, en comptes de construir una torre al mig de l'antic pati de garatges. Som conscients que el procés de construcció està acabat i que la infraestructura tècnica ja està implementada. No obstant això, exigim que es desenvol-

tubre el CIM, per unanimitat, decidís enviar al Burghauptmannschaft (l'organisme públic Federal Austríac), propietari del Gedenkstätte Mauthausen, responsable de les decisions esmentades, preses unilateralment i sense cap consulta prèvia, la carta següent:

"El Comitè Internacional de Mauthausen dóna la benvinguda a totes les actuacions que fan que l'antic camp de concentració sigui accessible i sense barreres per a tantes persones com sigui possible. És precisament el comportament criminal dels nazis contra persones amb discapacitats, inclosos els assassinats en massa en el marc de l'Acció T-4, el

lupin solucions alternatives a aquesta torre, que ha de ser eliminada immediatament.

La indignació internacional per aquesta torre ha assolit una intensitat que ja no podem controlar ”.

L'Amical de Mauthausen i altres camps denuncia la intrusió de joves d'AfD al camp de Sachsenhausen

L'Amical de Mauthausen i altres camps denuncia la intrusió de joves del partit d'extrema dreta, populista i antieuropeu Alternativa per Alemanya (AfD) que el 10 de juliol passat van irrompre al camp de Sachsenhausen relativitzant els crims nazis i qüestionant l'existència de les càmeres de gas.

AfD ha creat el seu propi moviment de joventut "Junge Alternative" i en la seva manera d'actuar s'ha

proposat revisar i tergiversar la història d'Alemanya en els mateixos llocs dels crims nazis.

Amical de Mauthausen, condemna fermament aquests actes i mostra el seu suport i solidaritat al director del Memorial de Sachsenhausen, Axel Drecol, recentment anomenat, i el seu treball especialment amb els joves que visiten aquest espai de memòria. Decroll ha confirmat la multiplicació d'actes similars entre els

visitants del camp.

Amical de Mauthausen insisteix que autoritats, administració i societat no poden permetre aquestes mostres d'incitació a l'odi i de negació dels fets històrics, alhora que seguirà donant suport i impulsant els viatges de joves als camps com a instrument per recordar

la veritable història del nazisme i com un element bàsic de prevenció de les noves actituds feixistes, racistes i xenòfobes.

Amical de Mauthausen informará a l'ambaixada d'Espanya a Berlín, perquè traslladi el suport del govern d'Espanya al memorial i al seu director.

Cooperació transfronterera contra el neofeixisme. Declaració de Klagenfurt

Amb motiu de la reunió de les organitzacions Antifeixistes dels Alps adriàtics i el 70 aniversari de l'Associació de Partisans de Caríntia, el 10 de novembre de 2018, es va aprovar la següent declaració:

"Observem amb gran preocupació que l'extremisme de dreta, el nacionalisme i el racisme a Europa s'estan tornant socialment acceptables. En molts estats, els partits populistes a nivell local, nacional i europeu s'estan convertint en una part integrant del paisatge polític. Ells ja estan involucrats en el poder a Àustria o Itàlia, per exemple, o ja alcen el to com a partits de govern. Les tendències racistes i anti-immigrants s'han generalitzat i estan canviant el clima polític a nivells alarmants. Ens temem que l'extrema dreta al Parlament de la UE augmentarà dels actuals 35 a més de 100 europarlamentaris. Això no és només l'expressió de la crisi de la integració europea, és també una seriosa amenaça per al consens antifeixista, que no ha estat qüestionat en amplis sectors de les societats europees. Avui, però, està en perill per la tendència del centre sociopolític a construir ponts ideològics racistes i contra els drets dels emigrants. Notem que la implacabilitat de la classe política europea, que persegueix la transformació neoliberal del nostre continent, aprofundeix encara més la inseguretat social d'amplis sectors de la població, obrint així amplis espais polítics i oportunitats per als populismes.

No volem quedar-nos amb els braços plegats veient com augmenta la inseguretat social, la por a la pobresa i la manca de perspectives existencials; com la frustració davant el sistema polític es converteix en disposició per acceptar la demagògia nacionalista i per donar suport als partits d'extrema dreta que són aliens a la democràcia. Com portaveus d'organitzacions de la societat civil a la regió Alps-Adriàtic i com a representants d'organitzacions antifeixistes a Croàcia, Eslovènia, Friül-Julia Venècia d'Itàlia i Caríntia d'Àustria, davant d'aquesta tendència d'extrema dreta volem construir ponts de solidaritat social i humanitat en sentit antifeixista, com a patrimoni d'Europa, desenvolupant la nostra cooperació transfronterera i recolzant-nos mútuament. Demanem a la gent progressista d'Europa que intensifiqui la cooperació transfronterera contra el neofeixisme i l'extremisme de dreta a tot el continent. La generació de persones que van donar suport personalment la lluita de la resistència antifeixista europea ha deixat un llegat que ens obliga a la vigilància, l'activitat i la cooperació.

El que hem començat a Bleiburg / Pliberk contra la reunió neonazi de Ustascha, volem prosseguir-ho globalment a Europa: el nostre continent no s'ha de convertir mai més en un continent d'exclusió racista i de marginació.

No passaran! "

"Ni Valle, Ni Almudena"

Concha Díaz

El passat 13 de setembre, després d'anys de mobilització i denúncia dels col·lectius de memòria històrica i de víctimes del franquisme, que ha arribat a ser un clam social, el Congrés dels Diputats va aprovar un decret per treure a Franco del Valle de los Caídos. El decret s'ha convertit en una proposició de llei que actualment es tramita al Congrés dels Diputats. La redacció original del mateix, establint que les restes es lliurarien a la família perquè en disposés lliurement, ha portat conseqüències no desitjades, a l'optar com a lloc d'inhumació definitiva per fer l'enterrament, en una propietat prèviament adquirida, dins la catedral madrilenya de l'Almudena.

Les víctimes del franquisme i el conjunt de la societat espanyola hem conegut amb enorme estupor i indigna-

ció la proposta de la família, la posterior inhibició de l'Església Catòlica, i les dificultats del Govern per donar una solució que impedeixi una nova humiliació col·lectiva, i molt en particular a les víctimes de la dictadura.

L'enterrament de Franco a l'Almudena, un lloc públic a pocs metres del Palau Reial i de la Plaça d'Orient, on la dictadura organitzava els actes d'exaltació del règim, suposaria una vexació i una humiliació per als milers de víctimes del franquisme, per a les seves famílies, i per al conjunt de la societat. Una democràcia no pot honorar un dictador, com han expressat reiteradament els organismes internacionals de drets humans.

Davant d'aquesta agressió, la societat civil no pot romandre indiferent ni acceptar-la amb els braços creuats i mirant cap a un altre costat. Per tal d'impedir el

trasllat de Franco de Cuelgamuros a l'Almudena, un centenar llarg de col·lectius de drets humans, de memòria històrica i víctimes del franquisme, veïnals, polítics, sindicals, feministes, ecologistes, culturals..., entre ells l'Amical de Mauthausen, vam iniciar la campanya **#NiValleNiAlmudena** per oposar-nos frontalment a que es produeixi una cosa similar i fem una crida a la ciutadania de tot l'Estat espanyol perquè expressi el seu desacord i es mobilitzi per tal d'impedir que es consumi un aital escarni.

La campanya ha donat suport a una iniciativa ciutadana particular, que en pocs dies ha obtingut més de 100.000 recolzaments. Així mateix, hem sol·licitat per escrit al president del Govern, a l'Arquebisbe de Madrid, i a l'alcalde de Madrid, que *"des de les diferents responsabilitats que exerceixen actualment, prenguin les mesures necessàries perquè Franco no sigui enterrat a la catedral de l'Almudena, després de la seva sortida de la Vall de Cuelgamuros"*.

També hem organitzat una important manifestació a Madrid el passat 8 de novembre des de la Puerta del Sol fins a la catedral de l'Almudena; el dia 14, un gran acte públic, en el qual han manifestat públicament la seva adhesió portaveus de forces polítiques parlamentàries i de sindicats representatius; i el dia 1 de desem-

bre, una concentració a l'entrada de l'Almudena amb la lectura d'un manifest per part del filòsof, Javier Sádaba i la directora del diari Público, Ana Pardo de Vera. Avui és palpable a tot el món el renaixement del discurs i l'accés al poder polític dels que proclamen l'odi i defensen el racisme, l'autoritarisme, l'integritisme religiós i la desigualtat. Si, finalment, s'enterra el dictador a l'Almudena, la catedral i el centre de Madrid es convertiran en un centre de pelegrinatge dels nostàlgics del franquisme i dels feixismes europeus, i com a resposta legítima, en un lloc de mobilització antifeixista. Tot això tindria conseqüències enormement negatives per a la imatge internacional de Madrid i per a la convivència dels veïns i veïnes de la ciutat i els seus visitants.

COL·LABORACIONS

Viatge a Eslovènia i Zagreb, paisatges i memòria

Domènec Martínez, Sociòleg
(Espai de Memòria i Valors Democràtics, Terrassa)

Recentment he tingut ocasió de compartir aquest itinerari amb un nodrit grup de persones. Una gran oportunitat per a conèixer la història més recent d'aquests països. Cap conte de fades.

Ens ha encantat Eslovènia. La ciutat de Maribor (i els seus excel·lents vins blancs), la capital, Ljubljana (cultura, ecologisme i una mobilitat amable). Totes dues amb el seu inconfusible passat austrohongarès. També les increïbles coves naturals de Postojna. Ens hem banyat a la costa d'Ístria, sabor italià, i hem conegut els cavalls lipizans (cavalls tords resultat de l'encreuament amb cavalls àrabs i espanyols), per a l'escola d'equitació de Viena.

A Croàcia hem percebut un paisatge ben diferent, fronteres i moneda pròpia. Hem visitat el casc antic de Zagreb, també amb l'empremta imperial austrohongaresa, i hem conegut de primera mà la perversió de la seva memòria més recent, sota el signe del catolicisme i nacionalisme ètnic, com divises ben evidents. Durant el trajecte fins al Parc Nacional de Plivtce, hem percebut els impactes físics de la guerra dels noranta en el curs

de la seva tortuosa carretera, fins molt a prop de la frontera amb Bòsnia.

Memòria i ressorgiment de nacionalismes identitaris.

Durant aquest viatge s'han activat els records del meu viatge a l'antiga Iugoslàvia durant l'any 1975. Han passat 43 anys. Vaig conèixer fugaçment la ciutat de Belgrad, Zagreb, Jasenovac i la costa adriàtica. L'originalitat de la República Federal de Iugoslàvia (repúbliques i nacionalitats) i l'anomenat socialisme autogestionari. En vaig publicar un llarg article a *Contracorrent a Treball*, maig de 1999. En aquell primer viatge, 30 anys després del final de la II Guerra Mundial, la figura de Tito, que havia dirigit un moviment partisà multiètnic que va derrotar a l'exèrcit nazi, ocupava un lloc preminent en el Moviment de Països No Alineats, la lògica era evitar la dinàmica de confrontació entre els dos blocs. Res feia pensar que vint anys més tard tot hauria saltat pels aires. L'esgotament del sistema i la desaparició de Tito (culte a la personalitat, repressió i corrupció), i la caiguda del mur de Berlín el 1989, van activar —amb el suport de l'OTAN (que va acabar bombarde-

jant Belgrad), i el d'Alemanya i el Vaticà—, els discursos nacionalistes i les guerres fraticides. Objectiu: dinamitar un Estat multiètnic en els Balcans, i de pas les seves conquestes socials. Es van obrir les portes de les llibertats democràtiques i s'inaugurava l'etapa del capitalisme modern, el liberalisme sense regles ni sindicats, les privatitzacions de les empreses més rendibles, i les inversions estrangeres. Alemanya va recuperar espai i influència, i també la Xina, com a nous propietaris. Sobiranes limitades.

Tres apunts inquietants.

La força del discurs de moda (nosaltres primer) i la reiteració de tòpics sobre croats, bosnians, serbis, romanesos... reforça el discurs d'estat-nació associat a una religió i a una ètnia majoritària, particularment a Croàcia. Poca o nul·la presència mestissa, fins i tot entre balcànics, i absència de "refugiats". "Som un país petit i pobre i no volem immigrants ni refugiats, ens porten problemes", afirmaven de manera innocent. He recordat Grècia, més al sud, acollint a milers i milers de persones refugiades. Slavko Golstein, un autor croat, va descriure recentment les atrocitats de la guerra dels noranta en els territoris de l'antiga Iugoslàvia a: *1941, l'Any que retorna*. Recordant-nos com anaven creixent els discursos incendiàries en els anys vuitanta, després de la desaparició de Tito. "La culpa és dels serbis per oprimir-nos, dels eslovens per explotar-nos, dels bosnians per espremer-nos, dels macedonis i montenegrins per arrossegar-nos amb ells" —deien els croats—. "La culpa és dels croats i eslovens per emportar-se tot el nostre i lliurar-ho als albanesos" —deien els serbis—. Milosevic a Belgrad i Franco Tudjman a Zagreb, els dos antics dirigents comunistes, van estimular els pitjors instints victimistes i nacionalistes. Els resultats són coneguts, o potser no tant. Clara Usón en el seu premiat llibre *La filla de l'Est*, abunda en algunes reflexions que no hauríem d'ignorar: "El nacionalisme és un pensament màgic. Una gran paranoia que reivindica un fals passat i promet un futur esplendorós."

Volen esborrar la memòria partisana.

Es ven una versió oficial "forces alemanyes i italianes", per evitar referir-se a l'ocupació hitleriana i els feixistes italians. Oblidant que les primeres víctimes del nazisme i el feixisme van ser les persones dissidents i resistents, alemanyes i italianes. Una manera de banalitzar o suavitzar el suport d'una part important de la població eslovena (Hitler va visitar Maribor l'any 1941, sent aclamat en els seus carrers). Els monuments i la memòria partisana incomoden, per això pretenen reduir i prohibir els seus símbols, substituint-los per altres referents. El Vaticà (el primer Estat a reconèixer la independència d'Eslovènia el 1991), mitjançant el papa Joan Pau II, va aportar molts recursos (ho hem vist en esglésies i catedrals) per reafirmar el paper hegemònic de l'Esglè-

sia catòlica a Eslovènia i Croàcia. Fins i tot beatificant a criminals de guerra nazis. El nivell de perversió arriba a nivells extrems a Croàcia.

Perversió de la memòria.

Durant la visita guiada a la catedral de Zagreb em va indignar la versió que s'ofereix als turistes. "Tito i els partisans van derrotar l'estat feixista d'Ante Pavelic amb l'ajuda dels soldats soviètics i de Stalin". Una gran falsedat, tal com recorda Slavko Goldstein, editor i president de la comunitat jueva de Zagreb: "La insurrecció de 1941 en el territori de Iugoslàvia va ser un acte heroic com no n'hi va haver d'igual a Europa, en guerra sota la dominació del Tercer Reich."

Sarcòfag del cardenal Stepinac a la catedral de Zagreb.

(Foto: Emili Grau)

La segona falsedat encara és més feridora. Abans d'entrar a la catedral em va sorprendre veure la figura del cardenal Stepinac, reivindicat com un defensor dels drets humans. Major estupor em va produir observar que la seva figura està al costat de l'altar i és venerat com una víctima del comunisme. Una breu semblança es pot trobar en alguns documentals (Jasenovac Pavilec Stepinac. Croatia Ustasha Hitler Catholic. Jasenovac, Auschwitz of de Balkans) i en alguns antecedents imprescindibles: Ante Pavelic, nacionalista croat, creador de l'Estat feixista independent de Croàcia, va anunciar el 1941: "Hi haurà vessament de sang. Un terç del poble serbi s'ha de convertir al catolicisme, un terç ha d'abandonar el país i un terç ha de morir. "L'arquebisbe de Zagreb estava encantat amb el miracle de la conversió al catolicisme de 250.000 serbis. Què va succeir amb la resta de 1.500.000 serbis que vivien a Croàcia? Una part va haver de fugir i una altra va anar a parar al camp de Jasenovac, l'únic camp de concentració i d'extermini regentat per capellans catòlics. Centenars de milers de persones van ser cruelment assassinades entre 1941 i 1945. (Veure el llibre *Valor* de Clara Usón, o *Kaputt* de Curzio Malaparte). Stepinac, el qual afirmava que Hitler era un enviat de Déu, va ser condemnat després de la II Guerra Mundial a cadena perpètua per crims de guerra. Encara que, per les pressions del Vati-

cà, el 1951 va passar a la situació d'arrest domiciliari i el papa Pius XII el va nomenar cardenal. Joan Pau II el va beatificar el 1998. L'actual presidenta Kolinda Grabar, que va aconseguir gran popularitat donant suport als jugadors de la selecció croata en l'últim campionat mundial de futbol, també és una admiradora del criminal Stepinac, reconvertit en "màrtir dels drets humans i víctima del comunisme". Així, la resposta que em va donar la guia sobre què havia passat amb la comunitat jueva va ser: "que havien hagut de marxar". Doncs no, van ser perseguits i conduïts a camps d'extermini. 4.800 jueus de Zagreb mai van tornar. Ara, pràcticament no en queden. Jasenovac ni tan sols apareix en els mapes d'interès de Croàcia. És possible imaginar un mapa d'Europa del qual fan desaparèixer: Mauthausen, Auschwitz, Treblinka o Ravensbrück? **Jasenovac** és el primer camp d'extermini que vaig tenir ocasió de visi-

tar en la meua vida, tenia poc més de 25 anys. Es troba a uns cent quilòmetres al sud de Zagreb. Efectivament, és considerat l'Auschwitz dels Balcans.

A la tornada d'aquest viatge he volgut recordar-ho per reivindicar la memòria dels centenars de milers de persones que van ser cruelment assassinades. Conscients que si la memòria flaqueja el nostre present i futur són més incerts i vulnerables. Bufen vents d'odi i de replegament, s'agiten nacionalismes excloents. Les memòries, en plural, lluny de ser un recurs nostàlgic, s'han de convertir en un esperó per actuar davant del ressorgiment de nous feixismes, supremacismes, intoleràncies i altres discursos incendiaris (nosaltres primers, la culpa és dels altres, i particularment dels de fora) que amenacen amb dinamitar el projecte comú d'una Europa dels valors democràtics, plural i fraternal.

Pascual Facundo Famada

Juan Pedro Rodríguez Hernández

Fa uns quants anys, quan vaig descobrir que el germà del meu avi era Isidro Sánchez Sánchez, deportat a Dachau, vaig trobar una vella foto del penal francès d'Eysses al costat d'altres cinc persones, totes deportades a Dachau excepte un que va ser transferit al camp de Noè a França. Em vaig marcar com a objectiu saber qui eren aquelles persones i conèixer-los un per un: Juan José Linares, Pedro Guardia, Pablo Salas, Evaristo Palomo i Pascual Facundo Famada. Pascual era el més jove i el que més temps va passar amb Isidro, ja que van ser directament enviats als pocs dies a Allach i allí van ser alliberats pels nord-americans.

Pascual va néixer a Catalunya, a Les Llosses, el 25/10/1917. Va pertànyer a la 3ª Brigada de l'Ariège i va ser capturat a Les Cabannes (França) l'1 de maig de 1943 per la Gestapo i la Milícia de Vichy, sent sotmès a terribles tortures. Mesos després en el judici va ser condemnat a 4 anys de presó, i va ser internat al penal d'Eysses. Al febrer de 1944 va participar en el motí i intent d'evasió frustrat, la batalla d'Eysses. Al maig de 1944 al costat de 1.200 persones d'Eysses va ser enviat a Compiègne i després deportat a Dachau (comboi 18/06/1944), i amb el meu oncle avi i un grup d'uns 70 espanyols Resistents, va ser enviat al subcamp d'Allach. Segons he pogut veure en la documentació allí va ser utilitzat en el treball de producció de peces o motors d'avions BMW, i també en treballs externs, en el cas de Pascual a Großbergho-

fen. A Dachau va ocupar el barracó 19 i a Allach els barracons 15 i 13.

Alliberat el 29 d'abril de 1945 i repatriat el 2 de juny, va seguir un camí diferent al del meu oncle avi. Isidro va optar per quedar-se al sud de França i reagrupar-hi a la seva dona i tres fills dels que s'havia separat el

1939; i després de tants anys, quan el van veure els seus fills, ja adolescents, no el coneixien. Tot i així, el Pascual era jove i encara volia lluitar, impetuós com el descriuen els guerrillers, i es va reintegrar a la lluita contra el règim de Franco.

Creuava la frontera per passar i intercanviar informacions. Un dia de 1951 havent creuat la frontera va començar a trobar-se malament. Diversos guerrillers el van poder dur a l'antic sanatori del poble que es diu Brull, perquè el director era simpatitzant de les idees republicanes. Era la maleïda tuberculosi, i és que Famada era molt vulnerable a les malalties des del seu pas per Allach. Diversos guerrillers el van visitar, però la guàrdia civil, que s'olorava alguna cosa, va posar pa-

trulles a tots els camins. Van preparar un pla per ajudar a Famada a intentar creuar la frontera, però estava massa lluny. Famada, potser perquè no arrisquessin les seves vides i també per la malaltia només els va dir "aneu-vos-en i deixeu-me sol" i així van fer. Al dia següent va entrar a l'habitació el director de l'hospital i va trobar a Famada mort. Així va morir, acorralat i malalt, amb poc més de 30 anys. Així l'hi va explicar un d'aquells guerrillers quan va visitar la Montserrat Roig a les últimes hores de la seva vida, quan ella preparava el seu llibre: *Els catalans als camps nazis*.

Pascual Facundo Famada

Objectes de deportats

L'Amical de Mauthausen i altres camps col·labora en la localització dels familiars de deportats dels quals la Creu Roja Internacional conserva objectes. Amb

aquesta col·laboració pretenem ajudar a restituir els objectes dels deportats als seus familiars.

Per consultar el llistat que ens han facilitat, aneu a la nostra pàgina web (apartat notícies):

www.amical-mauthausen.org.

Atac al monument de Camargo

Mari Sol González, delegada d'AGE a Cantàbria i vídua de Jesús de Cos, promotor del monument a les víctimes del nazifeixisme al Parc de la Ria del Carme de Camargo (Santander), ens informa de l'atac feixista, amb pintades, perpetrat al monument a les víctimes del nazifeixisme, l'1 de novembre. Malauradament no és la primera vegada que es produeix un fet tan insultant, sinó que s'ha repetit set vegades en els 17 anys des que es va inaugurar el monument. Aquesta reiteració posa en evidència que cal una major protecció i vigilància de la zona per la policia local, i sobretot una investiga-

ció per trobar els culpables i sancionar-los.

Davant la informació que immediatament es va fer arribar a l'alcaldia de Camargo, la Regidoria de Serveis de l'Ajuntament va respondre amb un missatge de reprovació davant aquestes conductes incíviques, al mateix temps que instava a la seva neteja i donava part dels fets a la policia local.

Condemnem amb contundència aquests atropellaments a la memòria de les víctimes del nazisme, que mostren el creixement de l'ultradreta, per la qual no ens podem deixar dominar.

Llei de Memòria Democràtica d'Aragó

Presentació de la Llei a les Corts d'Aragó

El 8 de novembre passat les Corts d'Aragó van aprovar la Llei de Memòria Democràtica d'Aragó. A aquesta sessió vam ser convidats a assistir-hi les associacions memorialistes d'Aragó per l'interès i la repercussió que aquesta llei significarà en la implementació del treball, moltes vegades callat o ignorat, d'aquestes associacions que venim reivindicant la dignificació de la memòria de les víctimes que van lluitar per defensar el govern legítim de la república enfront d'un cop d'estat feixista o van patir la repressió durant la dictadura franquista.

Cal assenyalar que el ponent d'aquesta Llei ha estat Darío Villagrasa, del grup socialista. Darío va ser un dels joves que en la seva etapa d'alumne de batxillerat de l'IES de Casp, va participar en els viatges a Mauthausen organitzats per l'Amical de Mauthausen

en col·laboració amb Amarga Memòria del govern d'Aragó.

Ens felicitem que a Aragó tenim en aquest moment una de les lleis de memòria democràtica més progressistes de les que s'han aprovat en els parlaments autonòmics. Esperem veure implementada la seva aplicació en un futur immediat.

També hem d'assenyalar que, fruit dels contactes que l'Amical ha mantingut amb el govern d'Aragó, el proper mes de maig participaran en el viatge a Mauthausen quatre instituts aragonesos.

Representants de les associacions memorialistes amb alguns dels representants dels grups polítics que han avalat la Llei,

Presentació del llibre: *Cántabros en los campos de exterminio nazis*

El llibre *Cántabros en los campos de exterminio nazis*, l'autor del qual és l'historiador José Manuel Puente, es va presentar a la sala polivalent del Parlament de Cantàbria el 27 de setembre i el 4 d'octubre a la llibreria La Vorágine de Santander. L'obra, fruit d'una minuciosa investigació, recull les trajectòries dels càntabres deportats.

D'esquerra a dreta, l'editor Ramón Villegas, l'autor José Manuel Puente i Mari Sol González, delegada d'AGE en Cantàbria.

(Foto web AGE)

Premi per al projecte educatiu Manresa–Mauthausen

El passat 16 de novembre es feia pública la concessió del Premi Regió 7 de Comunicació al documental *Borrallons de neu*, del manresà Isaac Rodríguez i Tànit Fernández, dins el Projecte educatiu Manresa-Mauthausen, promogut pels instituts Lluís de Peguera i Pius Font i Quer. El treball posa en context l'obra *K.L.Reich*, d'Amat Piniella, a través de les veus d'estudiants que en llegeixen fragments in situ en el mateix

Camp de Mauthausen. El jurat n'ha valorat la bona factura, el protagonisme dels estudiants, l'aportació a la cultura de la memòria històrica i les reflexions del present.

Celebrem el guardó com a mostra del bon treball dels professors i estudiants manresans i que formen part activa, des de molts anys enrere, dels viatges commemoratius al camp de Mauthausen.

Conveni amb l'ajuntament de Lleida

El Tinent d'alcalde i regidor de participació ciutadana, drets civils i cooperació, Joan Gómez, i Enric Garriga, president de l'Amical de Mauthausen, van signar un conveni de col·laboració per realitzar el projecte *Buchenwald-Mauthausen* a Lleida.

L'any 2017 es va iniciar una estreta col·laboració entre l'Ajuntament de Lleida amb l'entitat memorialista *Amical de Mauthausen i altres camps* y el *Grup de memòria del Centre Excursionista de Lleida* a partir del "*Projecte Stolpersteine*", en record de les persones de Lleida deportades als camps de concentració nazis.

A partir de la signatura d'aquest conveni s'incidirà en qüestions d'àmbit pedagògic ja que es vol recolzar de manera significativa el projecte de treball de recuperació i dignificació de les persones deportades en el currículum dels Instituts de Secundària de Lleida.

El conveni es sustenta en diverses activitats:

- La creació d'una Comissió de seguiment del conveni entre l'Ajuntament de Lleida i l'Amical de Mauthausen.

- La inauguració de l'exposició "*Imágenes y memoria de Mauthausen*" que es podrà veure a la Biblioteca Pública de Lleida entre el 10 de gener i el 28 de febrer de 2019.

- La realització de conferències per part de l'Amical de Mauthausen al voltant de la deportació als camps de concentració nazis als Instituts de Secundària de Lleida que formaran part d'aquest projecte pilot.

- El viatge d'alumnat d'aquests Instituts de Secundària al camp de concentració de Mauthausen durant les celebracions del seu alliberament que es celebrarà durant la primera setmana del mes de maig de 2019.

Barcelona retirarà la medalla atorgada per l'ajuntament al dictador Franco i altres persones del regim

L'ajuntament de Barcelona, que presideix la xarxa de ciutats contra la impunitat franquista, dona un nou pas en aquesta lluita amb l'inici de l'expedient per retirar 7 medalles atorgades per l'Ajuntament franquista a persones o a institucions, procés que culminarà en la

votació al Consell plenari del 25 de gener, coincidint amb el 80è aniversari de la caiguda de Barcelona en mans de les tropes franquistes el dia 26.

Una d'elles, la més destacada, és la Medalla commemorativa de los "XXV Años de Paz", atorgada l'any

1964 al dictador **Francisco Franco Bahamonde**. També es votarà la retirada de les Medalles d'Or a: **General José Solchaga Zala**, que va ocupar amb les tropes rebels les ciutats de Tarragona i Barcelona el gener de 1939. Atorgada el 1949.

General Agustín Muñoz Grandes. Ministre de l'Exèrcit i Ministre Secretari general del Movimiento, General en cap de la División Azul. Atorgada el 1969.

Antonio Ibáñez Freire. Ministre de l'Interior (1979-1980), amb possessió de la Creu de Ferro de l'exèrcit alemany atorgada durant la segona guerra mundial. Atorgada el 1966.

Sección Femenina de Falange Española. Atorgada el 1966.

Així mateix, es votarà retirar la Medalla de la Ciutat al **Tercio de Requetes de Nuestra Señora de Montserrat**, i la Gran Cruz de la Beneficencia al **General Severiano Martínez Anido**.

La iniciativa se suma a altres fites, com la revocació

de la Medalla d'Or de la Ciutat a l'alcalde franquista **Miquel Mateu Pla**, i a l'exministre **Rodolfo Martín Villa**, el març i l'abril del 2017, a més d'anul·lar els expedients de depuració de més de 1.600 treballadors/es municipals.

Celebrem també que l'ajuntament, a través del Comissionat de Programes de Memòria, dugui a terme una política activa per retirar de la via pública unes 1.100 plaques franquistes de l'antic Institut Públic de l'Habitatge, i s'hagi personat en la causa oberta a l'Argentina contra els crims del franquisme, contra els bombardejos que va patir la població de Barcelona durant la Guerra Civil i hagi presentat dues querelles penals en l'etapa del tardofranquisme. Cal valorar també la querella interposada contra crims de lesa humanitat en l'àmbit LGTBI durant el franquisme, que van significar 553 condemnes dictades i reclusions a la presó Model.

L'Amical de França a Bretstein

Patrice Lafaurie, gendre de Jean Gavard, ens ha fet arribar la següent informació:

Un grup de 40 persones de l'Amical francesa, en el seu viatge a Mauthausen del 20 al 25 d'octubre, ha complert el seu objectiu d'evocar el combat dels republicans espanyols i la solidaritat franco-espanyola al camp i després de l'alliberament. El seu itinerari ha comprès la visita, el dia 22, a Bretstein, camp annex de Mauthausen, amb especial participació de familiars

de tres republicans allà deportats, José Tomas Espejo, Francisco Bravo Sopena i Gabriel Lozano Puertas. Rebuts per l'anterior alcalde el M. Beren i per Stephan Matyus del Memorial de Mauthausen, han dipositat una corona de flors. Al cementiri, l'alcalde ens va mostrar que la placa republicana estava molt deteriorada a causa del clima de Bretstein. Es podria renovar en una propera commemoració?

Va ser un moment molt emotiu quan al Memorial, la nora de Tomàs Espejo va descobrir el nom d'Eduardo Escot, el millor amic del seu sogre, amb el qual havia coincidit a casa a la regió parisenca.

Congrés a Lleida

Ponència de Rosa Toran

Ponència d'Adrián Blas Mínguez

L'ajuntament de Lleida va convocar el 12è Congrés de Convivència a la Ciutat, *Memorial Xavier Aluja*, que en aquesta edició s'ha dedicat a parlar de l'exili i la deportació als camps de concentració nazis. El congrés es va celebrar els dies 22, 23 i 24 de novembre.

El dia 22 de novembre, la conferència inaugural va anar a càrrec del director del Memorial Democràtic de la Generalitat, Plàcid Garcia-Planas.

El dia 23 de novembre diversos professors universitaris i experts van fer un recorregut històric-temporal sobre l'exili i la deportació: des de la repressió franquista fins al Camp de Gusen, lloc on van morir la majoria de deportats republicans.

El dia 24 es va dedicar a la presentació de diverses experiències educatives sobre l'exili i la deportació i la

manera com els Instituts d'ensenyament treballen aquesta temàtica amb l'alumnat. Hi participaren professors i tècnics de Lleida, Almenar, Manresa, Xàtiva, La Jonquera i Rivesaltes (França).

L'Amical de Mauthausen hi ha estat ben present tant en la col·laboració de la preparació del congrés com en la participació de ponents, destacant Rosa Toran que va parlar sobre els republicans als camps nazis i Adrián Blas Mínguez, que va fer la ponència sobre el camp de Gusen. També cal destacar que en les experiències educatives exposades hi participaren professors implicats en la xarxa "Mai Més" i els viatges a Mauthausen que impulsa i organitza l'Amical de Mauthausen.

Terrassa commemora el 40è aniversari de l'Amical

Juan M. Calvo en una visita guiada amb estudiants

El 16 de desembre es va clausurar l'exposició "Més enllà de Mauthausen. Francesc Boix, fotògraf "al Castell Cartoixa de Vallparadís de Terrassa. L'acte d'inauguració, el 9 de setembre, va comptar amb la presència del president, Enric Garriga, i l'alcalde, Alfredo Vega, que van signar la incorporació de la ciutat a la xarxa "Mai Més", i Rosa Toran de la Junta de l'Amical i comissària de la mostra, que va explicar el contingut de l'exposició al nombrós públic assistent.

L'exposició, programada per l'Espai Memòria de la ciutat, del qual la nostra associació és membre fundador, amb motiu del 40 aniversari de la legalització de l'Amical, ha comptat amb la col·laboració del Museu de Terrassa i ha estat molt ben valorada per les aproximadament 700 persones que l'han visitat. Una bona part de les quals corresponen a les 24 visites guiades, realitzades per Juan M. Calvo, membre de la Junta, que ha acompanyat a estudiants de diferents instituts locals i grups de particulars organitzats pel propi Museu o l'Amical.

Com un acte més, el 27 de novembre es va presentar, al mateix espai que l'exposició, el còmic "El fotògraf de Mauthausen" per part de Salva Rubio, guionista, i Rosa Toran.

Tot això ha servit per consolidar la participació i col·laboració amb l' "Espai Memòria" i, el més important, per recordar al fotògraf barceloní en aquell acte de resistència col·lectiva dels deportats republicans, imprescindible per denunciar les atrocitats sofertes a Mauthausen.

Torneig de futbol Saturnino Navazo

El col·legi Joyfe de Madrid ha organitzat el I torneig de futbol sala 3x3 *Saturnino Navazo* a benefici d'Unicef el 26 d'octubre. L'Amical de Mauthausen dona su-

port a aquesta iniciativa en homenatge a Saturnino Navazo, espanyol republicà exiliat a França al final de la Guerra d'Espanya, capturat per les tropes de l'Alemanya nazi el 1941 i deportat al camp de concentració de Mauthausen, a Àustria. El migcampista del Club Deportivo Nacional de Madrid –un dels tres clubs de futbol de la capital– estava condemnat a morir a la pedrera de granit de Mauthausen, però un diumenge va sortir de la seva barraca fent puntades de peu a una pilota feta de restes de draps i va començar a jugar amb altres presoners. Georg Bachmayer, segon cap del camp i fanàtic del futbol, va quedar fascinat del seu estil i li va ordenar organitzar partits entre els presoners. Aquesta circumstància li va permetre salvar la vida i la d'altres presoners de diferents nacionalitats.

IV Trobada d'ajuntaments de la Xarxa Mai Més a Manresa

Representats de prop d'una quarantena d'ajuntaments integrants de la Xarxa de Memòria i Prevenció del Feixisme, *Mai Més*, que impulsa l'Amical de Mauthausen i altres camps, es van reunir a Manresa el 26 d'octubre en una quarta trobada, continuïtat de les que van tenir lloc a Vilafranca, Santa Coloma i Torredembarra i que ja consolida la Xarxa de municipis amb l'objectiu comú de treballar per la memòria i dotar d'eines als ajuntaments per a prevenir el feixisme i defensar els Drets Humans.

La Xarxa va seguir debatent sobre la organització municipal per a fer front al desenvolupament de les polítiques públiques de memòria (organització política,

suports tècnics, pressupost, programes, etc.), sobre els espais de memòria de les ciutats (monuments, plaques,

nomencclator carrers, etc.), sobre la definició, ordenació i difusió dels recursos didàctics, sobre les experi-

ències municipals al servei dels tècnics i tècniques i electes municipals, sobre el treball en xarxa i la coordinació intermunicipal, i sobre el suport municipal als centres de secundària per a poder arribar als joves.

En aquesta nova trobada, els historiadors Rosa Toran i Cèsar Lorenzo van plantejar la temàtica *"Conceptes i terminologia al voltant de la memòria històrica. Què hi ha darrere les paraules?"*, es van presentar el "Banc de Recursos pedagògics sobre la deportació republicana i l'Holocaust" i el *"Recull d'experiències o bones pràctiques municipals"* i s'exposaren els casos pràctics dels ajuntaments de Lleida, Sabadell i Amposta.

En ser la darrera trobada de la legislatura, es va escollir Matías Serracant, com a nou referent polític de la Xarxa, en substitució de l'alcalde de Santa Coloma de Gramenet, Nuria Parlón, i el municipi de Sabadell com a seu de la V Trobada el 2019.

Premi Montserrat Roig

Per quart any consecutiu, l'Amical de Mauthausen i altres camps convoca el Premi Montserrat Roig. El Premi compta amb una única categoria, la històrico-literària i està reservat a alumnes de 4t d'ESO i Batxi-

llerat. Poden participar-hi alumnes dels Instituts de secundària de l'estat espanyol, o d'altres països que participen i col·laboren amb els projectes de memòria de l'Amical. Termini: 10 d'abril de 2019. Consulteu les bases a:

www.amical-mauthausen.org (apartat notícies).

I Trobada d'alumnes de la Xarxa Mai Més del País Valencià

El dia 14 de desembre va tenir lloc a Pego (València) la I trobada d'alumnes de la Xarxa Mai Més al País Valencià.

La trobada s'esdevingué a l'Institut Enric Valor de la localitat amb assistència d'instituts del País Valencià compromesos en la Xarxa que impulsa l'Amical.

Durant la trobada es presentà el projecte de d'IES Enric Valor i del treball de maquetatge del Camp de Mauthausen (homenatge al company Juanjo Llorca) i es descobrí la placa commemorativa d'aquesta I Trobada.

Després els assistents es desplaçaren a l'*Espai Veïnal* on els grups de joves feren una acció simbòlica en torn al tema de la deportació i els Drets Humans i home-

natge als deportats en el monument a les 5 víctimes de Pego i s'acompanyà amb la Interpretació musical: *Els 5 de Pego*.

Posteriorment la trobada va continuar al teatre municipal amb intervencions dels IES Lluís Simarro de Xàtiva, Hoya de Bunyol i Joan Fuster de Bellreguard.

La trobada va finalitzar amb un homenatge pòstum al deportat valencià, recentment traspasat, Paco Aura. Van intervenir la seva filla, Carme Aura, i Enric Garriga, president de l'Amical. Es va presentar la projecció de commemoració dels deportats de Bellreguard, Bunyol, Xàtiva, la Marina Alta i de Paco Aura. Clausuraren l'acte Laura Castellà, regidora de cultura i Enric Garriga, president de la Amical.

Mauthausen. “La voz de mi abuelo”

L'actriu Inmaculada González Díaz, sòcia d'Amical de Mauthausen, porta a l'escena les vivències del seu avi Manuel Díaz Barranco, al camp de concentració nazi des de 1940 fins al seu alliberament per les forces aliades en 1945, a partir dels records gravats per ell mateix abans de morir.

Pilar G. Almansa està al càrrec de la direcció i la dramàturgia d'aquesta obra que Imma narra sobre l'escenari en aquest espectacle unipersonal "amb la calma i la senzillesa del que ha presenciats l'atrocitat. Sense escarafalls. Sense dramatismes. Sense concessions".

Així coneixerem la seva fugida nadant des de la Línia de la Concepció fins a Gibraltar, el seu allistament a l'exèrcit republicà, el seu pas pel camp d'Argelers (França), com va ser capturat per l'exèrcit alemany, la seva arribada a Mauthausen amb només 19 anys, el treball a la pedrera, el camp de Gusen, els partits de futbol, el menjar ple de cucs, els polls, el fred, el recompte, els parracs, les vexacions, les morts per esgotament, les execucions... per a això se serveix de diferents ingredients com el monòleg multipersonatge, l'humor, la narració oral, el contacontes, i combina l'expressió facial, corporal, la veu, l'ús d'elements etc. "Aquesta obra és un cant a la vida, a la fortalesa de l'ésser humà, a la solidaritat i a l'humor com una estratègia, literalment, de supervivència", assenyalen els seus responsables.

L'estrena va ser el 4 de novembre i l'obra es va representar durant tots els diumenges de novembre i desembre a les 19h a la Nau 73, carrer Palos de la Frontera 5, Madrid.

Un dels objectius de la nostra associació és la transmissió de la lliçó de patiment de la deportació espanyola republicana.

Tens tot el nostre suport, gràcies Imma!!

“Comiendo con palabras”

Amb motiu del Dia de l'Holocaust, Débora Chomski de la *Confederación de Asociaciones Israelitas de Venezuela*, va publicar un article sobre l'alimentació als camps de concentració, a partir dels nombrosos testimonis de supervivents que han narrat com la fam tingué conseqüències devastadores. Podeu llegir l'article a:

<https://www.caiv.org/2012/07/06/comiendo-con-palabras>

Commemoracions i homenatges

Barcelona, 14 d'octubre.

Homenatge als Immolats al Fossar de la Pedrera, amb l'assistència de Llibert Villar en nom de l'Amical.

Barcelona, 22 d'octubre.

Homenatge a les víctimes del bombardeig a la plaça Sant Felip Neri, amb l'assistència de Llibert Villar en nom de l'Amical.

ACTIVITATS I EXPOSICIONS

Tarragona. 1 agost. Espai Jove la Palmera. “Cinema i drets humans a la Mediterrània”. Organitza Balam i Refugiados, el camí d'Europa. Participació de Concha Díaz i Xavier Tolosana (Fòrum de Tarragona per la memòria).

Barcelona. 7 i 9 de setembre. Participació en els actes a la plaça Sant Jaume i a l'Avinguda Mistral “Contra el feixisme. Nosaltres som més” d'Unitat contra el feixisme i el racisme.

Madrid. 18 de setembre. Congrés dels Diputats. Assistència de Concha Díaz al “*Diálogo con el relator de Naciones Unidas para la promoción de la verdad, justicia y reparación y garantía de no repetición*”.

Barcelona. 22 de setembre. Palau de la Música. Con-

cert inaugural “Simfònics al Palau”, amb un text explicatiu d'Enric Garriga.

Magallón (Saragossa). 29-30 de setembre. Participació de Joan M. Calvo en les “*Jornadas de memoria histórica democrática. Desenterrando el silencio*”.

Molina de Segura (Murcia). 25 d'octubre a 8 de novembre Museo Mudem. Exposició “*Imágenes y memoria de Mauthausen*”.

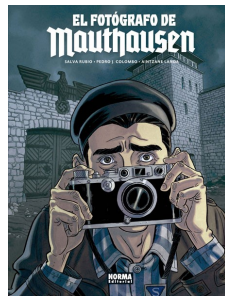
Barcelona. 19 d'octubre. Intervenció de Llibert Villar a la taula rodona sobre el film “*Las cunetas*” al Centre cívic de la Sagrada Família.

Barcelona. 15 d'octubre. Biblioteca Paco Candel.

Presentació del còmic de Jordi Peidro *Esperaré sempre tu regreso*, basat en la vida de Paco Aura. Participació de Lourdes Vidrier, Fina Ferrando, Tomàs Rebollo i Llibert Villar.

Barcelona. 17 d'octubre. Museu d'Història de Catalunya. Presentació del còmic *El fotógrafo de Mauthausen* de Salva Rubio i Pedro J. Colombo, amb la participació de Rosa Toran.

Cáceres. 22 d'octubre a 9 de novembre. Exposició "Republicanos en los campos nazis" al Centro de Educación de personas adultas de Cáceres "Maestro Martín Cisneros", organitzada per la delegació d'Extremadura.

Arroyo de la Luz (Cáceres). 28 de novembre. Conferència i exposició "*Republicanos españoles en los campos nazis*", a càrrec de José Hinojosa, IES Luís de Morales.

Barcelona. 20 de novembre. Participació de Josep Escoda i Fina Ferrando a l'acte d'Omnium Cultural "*20N. Justicia pels crims del franquisme*".

Barcelona. 30 de novembre. Conferència amb estudiants al Parlament de Catalunya a càrrec de Fina Ferrando, dins el programa educatiu per a la preparació dels actes del Dia de l'Holocaust.

Cànoves. 30 de novembre. Documental "*La Barcelona deportada*" i conferència de Fina Ferrando.

Miajadas (Cáceres). 30 de novembre a 14 de desembre. Jornades de Memòria Històrica de Miajadas, organitzades per l'ajuntament i la delegació d'Extremadura de l'Amical.

València. 13 de desembre. Assistència de Matías Alonso en nom de l'Amical a l'acte commemoratiu del 1r aniversari de la Llei de Memòria Democràtica valenciana i Homenatge a les víctimes valencianes als camps nazis, celebrat al Palau de la Generalitat Valenciana i presidit per Ximo Puig.

Ripollet. 5 de novembre. CIP Moli d'en rata. Presentació d'*Els catalans als camps nazis* de Montserrat Roig, a càrrec de Rosa Toran, en el marc de les Primeres Jornades de Memòria Històrica.

Solsona. 15 de novembre. Conferència de Rosa Toran "*Els republicans deportats als camps nazis. El cas dels solsonencs*" a l'Aula Universitària de Solsona.

Homenatge als socis i sòcies més antics

Aquest any, l'Amical de Mauthausen va decidir fer un petit homenatge a aquells socis i sòcies que fa més de 20 anys que ens donen el seu suport.

I per això vam encarregar una obra a Josefina Miralles Guas, sòcia de la nostra associació, resident a Madrid, escultora i dibuixant que, als seus 96 anys, ens va fer un gravat basat en una foto de la desfilada per l'Apellplatz de Mauthausen al maig de 2018.

A causa de l'avançada edat de molts d'aquests socis, només una sòcia –Madrona Sabat– va poder venir a la nostra assemblea, per tant, ens hem desplaçat als seus domicilis a lliurar-los el regal i fer-los fotos. Amb aquestes fotos s'ha realitzat un vídeo d'homenatge que es va presentar el dia de la nostra assemblea a Castelldefels. Aquests són els socis i sòcies que han estat objecte d'aquest homenatge:

Neus Català Pallejà, Madrona Sabat Peracamps, Carme Sardà Roqueta vda. de Begueria,

Lliurament del gravat a la sòcia i exdeportada Neus Català

Josep Galobardes Pocurull, Pilar Molins Cid, Maria Giró Marsal, Rafael Llorens Isabal, Marín Poza Ferraz, Tomás Rebollo Olivart, Asumpció Venedas Rotllan, Antoni Mascort Vert.

Assemblea general de socis

El dia 27 d'octubre es va celebrar l'assemblea anual a Castelldefels, després de compartir els diversos actes amb els companys i companyes de l'Amical de Briga-

Visita a la reproducció del Pavelló de la República a Barcelona, compartint la jornada amb l'Amical dels Brigadistes

distes. Després de fer balanç de les actuacions del darrer any i dels projectes a realitzar en el proper i d'informar de l'estat de comptes es va procedir a la renovació de la Junta que ha quedat constituïda de la següent manera:

Presidència i secretaria de relacions internacionals, delegat al Comitè Internacional de Buchenwald: Enric Garriga Elies.

Vicepresidències: Llibert Villar Piqué, Concha Díaz Berzosa (**Secretaria de relacions internacionals i delegada al Comitè Internacional de Mauthausen**).

Secretaria: Isidoro Teruel Manchón.

Tresoreria: Juan M. Calvo Gascón.

Secretaria de relacions internacionals i delegat al Comitè Internacional de Mauthausen: Josep San

Assemblea a Castelldefels

Martín Boncompte.

Secretaria de relacions internacionals i delegada al Comitè Internacional de Sachsenhausen: Valérie Esparoner Claverie.

Vocals: Josep Escoda Vila, Josefina Ferrando Miralles, Alexandre Rigol Cuadra, Rosa Toran Belver.

Delegacions:

País Valencià: Adrián Blas Mínguez Ayala.

Madrid: Concha Díaz Berzosa.

Aragó: Josep San Martín Boncompte.

Andalusia: Àngel del Río Sánchez.

País Basc: Juan Francisco Murillo Díaz.

Extremadura: José Hinojosa Durán, Antonio López Rodríguez.

Àustria: Birgit Pichler.

Alemanya: Marc Navarro Tarroja.

Dinar de germanor

L'assemblea va aprovar els comunicats següents:

L'Assemblea de l'Amical de Mauthausen celebrada el dia 27 d'octubre de 2018 a la població de Castelldefels, expressa unànimement la seva inquietud davant l'ascens de l'extrema dreta a Europa i en altres parts del món: la seva doctrina i programes polítics són contraris als drets Humans i als principis de justícia social, llibertat i solidaritat internacional que els supervivents van jurar després de l'alliberament dels camps i dels quals ens en sentim dipositaris.

També manifesta la seva absoluta repulsa a les manifestacions de determinats representants polítics que menyspreen la memòria i el sofriment de qui van ser deportats als camps nazis.

Davant d'aquestes manifestacions, l'Amical instarà els màxims responsables de les organitzacions polítiques afectades perquè desautoritzin públicament als qui les hagin realitzat, exigint-los una disculpa pública cap a les víctimes de la deportació.

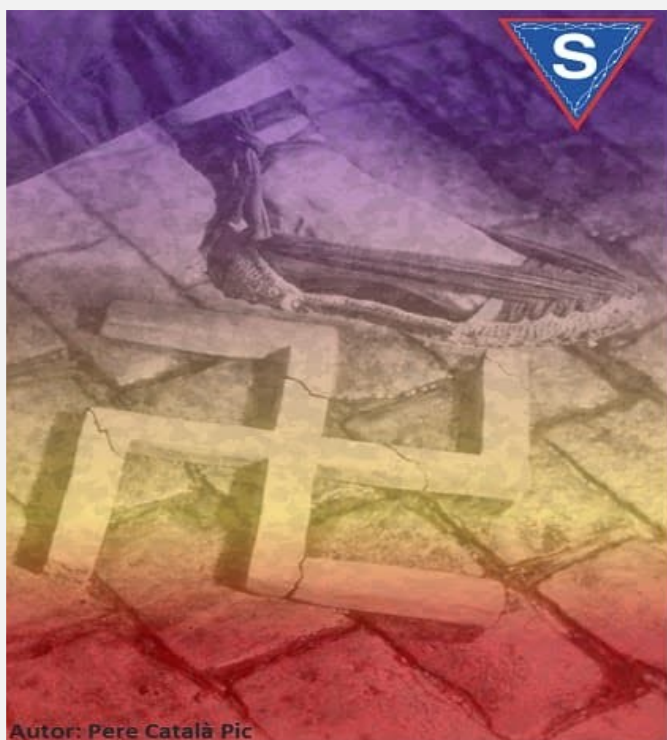
L'Assemblea de l'Amical de Mauthausen celebra el dia 27 d'octubre de 2018 a la població de Castelldefels, preocupada pel futur dels centres d'internament dels nostres deportats, convertits al llarg dels anys en espais de memòria de la deportació, ha aprovat per unanimitat els següents punts per a ser traslladats als responsables de les institucions europees, amb l'objectiu que s'implementin mesures que garanteixin la seva pervivència:

1.- Mantenir i preservar els camps de concentració i els camps de treball nazis com "Llocs de memòria" on es va establir un sistema d'extermini a Europa, d'acord amb la resolució del Parlament Europeu de l'11 de febrer de 1993 en la qual s'exigia que els Estats membres, el Consell de Ministres i la Comissió ajudin a totes les iniciatives i trobin el finançament necessari per preservar el missatge dels camps de concentració en la seva especificitat i posar-los sota la protecció europea.

2.- Coordinar amb els Comitès Internacionals, que representen a les associacions nacionals d'ex presoners d'aquests camps de concentració, les accions i decisions necessàries per aconseguir aquest objectiu, com ja s'està realitzant en algun d'ells.

3.- Donar suport als Comitès Internacionals per organitzar cerimònies commemoratives en record de totes les víctimes, transmetre el testimoni dels deportats al públic en general i especialment als joves, denunciant la ideologia, l'organització del nazi feixisme i el sistema de camps de concentració.

4.- Realitzar una reunió del Grup de Memòria del Parlament Europeu a Estrasburg amb representants dels Comitès Internacionals dels principals camps de concentració nazis en els primers dies del proper mes de novembre.

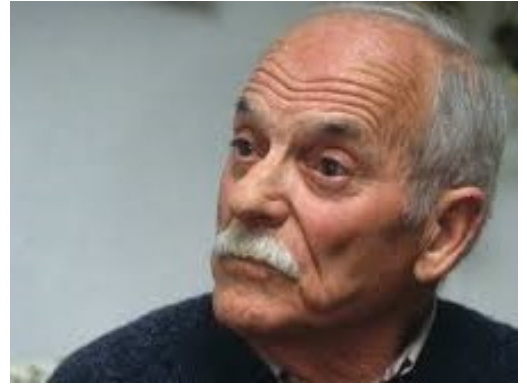

Autor: Pere Català Pic

Per un 2019 lliure de feixisme! Por un 2019 libre de feixismo! **¡POR UN 2019 LIBRE DE FASCISMO!**
 Bat 2019 faxismorik gabekoa! Per un 2019 lliure de feixisme! **POR UN 2019 LIBRE DE FEIXISMO!**
 ¡Por un 2019 libre de fascismo! Bat 2019 faxismorik gabekoa! **PER UN 2019 LLIURE DE FEIXISME!**
 Por un 2019 libre de feixismo! ¡Por un 2019 libre de fascismo! **BAT 2019 FAXISMORIK GABEKOA!**
 Per un 2019 lliure de feixisme! Por un 2019 libre de feixismo! **¡POR UN 2019 LIBRE DE FASCISMO!**
 Bat 2019 faxismorik gabekoa! Per un 2019 lliure de feixisme! **POR UN 2019 LIBRE DE FEIXISMO!**
 ¡Por un 2019 libre de fascismo! Bat 2019 faxismorik gabekoa! **PER UN 2019 LLIURE DE FEIXISME!**
 Por un 2019 libre de feixismo! ¡Por un 2019 libre de fascismo! **BAT 2019 FAXISMORIK GABEKOA!**
 Per un 2019 lliure de feixisme! Por un 2019 libre de feixismo! **¡POR UN 2019 LIBRE DE FASCISMO!**
 Bat 2019 faxismorik gabekoa! Per un 2019 lliure de feixisme! **POR UN 2019 LIBRE DE FEIXISMO!**
 ¡Por un 2019 libre de fascismo! Bat 2019 faxismorik gabekoa! **PER UN 2019 LLIURE DE FEIXISME!**

RECORDEM A...

Paco Aura Boronat va morir el passat 27 de novembre. Nascut a Alcoi el 1918, combatent voluntari en la guerra contra els feixistes, passà la frontera ferit i després de patir diversos camps d'internament francesos va ser destinat a la construcció de la línia Maginot, fins que la seva captura pels alemanys segellà la seva deportació a Mauthausen. Residí a França després de l'alliberament i no retornà al seu Alcoi fins l'any 1953. Soci de l'Amical des de dècades enrere, va estar al front de la delegació valenciana durant molts anys i no defallí mai en la seva tasca divulgadora, en defensa dels drets humans, de la preservació de la memòria de la deportació republicana i d'alerta davant els signes de xenofòbia i neonazisme, sobretot entre els joves i en els mitjans de comunicació.

Francesc Gallissà Roigé morí el 25 d'octubre. Advocat laboralista i referent per a molts professionals que el segueixen, fou membre fundador en els anys finals del franquisme del Col·lectiu Ronda, entitat a la qual l'Amical està vinculada pels temes administratius i legals. Exemple de compromís amb els drets de la classe treballadora i el cooperativisme, i ferm defensor de les seves conviccions: autoorganització de la classe treballadora, unitat d'acció, globalitat per abastar totes les formes de lluita contra l'opressió i l'explotació i exercici honest i convençut de la democràcia de base.

Vassily Kononenko in Memoriam

Vassily Kononenko, representant de l'associació d'expresoners russos de Mauthausen al CIM, va morir el 21 de setembre.

Va néixer el 3 de febrer de 1926 a Markovzy a la regió de Chernigov (Ucraïna). Va ser arrestat el 4 de març de 1943 a Nezhin com "membre del Komsomol" (però no podia ser membre del Komsomol a causa de la seva edat). Fou portat a Àustria: primer a la presó de Graz fins a abril de 1943, després a la presó de Viena i el 3 de desembre va ser internat a Mauthausen, amb la matrícula 40210. Al gener de 1944 va ser traslladat a Gusen-I, i a l'agost de 1944 a Melk, on va treballar en la construcció de la planta subterrània "Weiß und Freitag". A l'abril de 1945 el dugueren a Ebensee, on va treballar en la construcció de túnels. Després de l'alliberament, fou reclutat per l'Exèrcit Roig i va tornar a la seva llar a l'agost de 1950. Des de 1952 fins 1957 va estudiar a l'Institut Politècnic de Kíev (especialitat "Enginyeria Elèctrica"). Després de la graduació va treballar en moltes organitzacions d'enginyeria com a cap especialista electricista, l'última organització va ser l'Institut "GiproNII Poligraf" (Moscou).

La seva vida durant els últims 20 anys va estar dedicada a l'associació d'ex presoners russos de Mauthausen, on va participar amb la majoria dels expresoners russos en reunions amb els estudiants i al CIM.

AGRAÏMENTS

Hem rebut una important donació de documents de Frederic Borràs, fill del deportat badaloní Josep Borràs Lluch.

També passarà a formar part del nostre fons bibliogràfic i fotogràfic la donació del nostre soci Ricard Sala Artigas.

Per tal de que rebeu informació dels actes organitzats pel Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya els facilitarem el vostre e-mail. En cas contrari, ens ho feu saber.

La informació sobre els viatges de l'abril i maig de 2019 a Buchenwald i Mauthausen la trobareu a:

www.amical-mauthausen.org

**Ajuntament
de Barcelona**

**Diputació
Barcelona**

LOTRANS

**AJUNTAMENT DE
Vilanova i la Geltrú**

**Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet**

**Obra Social
Fundación "la Caixa"**

**AJUNTAMENT
VILAFRANCA
DEL PENEDES**